

โครงการการจัดการอาหารและโภชนาการในโรงเรียน

Food4Good (ฟู้ดฟอร์กู๊ด)

เราเชื่อว่า “โภชนาการที่ดี คือรากฐานของการเติบโต”

Food4Good (ฟู้ดฟอร์กู๊ด) เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ภายใต้มูลนิธิยูนิเซฟ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือให้เด็กได้รับความสมดุลด้านโภชนาการ ขจัดปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กวัยเรียน มีกลไกการทำงานผ่านโรงเรียนโดยการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถในการจัดบริการอาหารในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำการเกษตรในโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งอาหารสำรองและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน และทำหน้าที่ระดมทรัพยากรเพื่อเข้าไปช่วยเหลือในพื้นที่ที่ขาดแคลน เช่น เงินบริจาคเพื่อสมทบทุนค่าอาหารให้กับเด็กผ่านการจัดการอาหารและโภชนาการในโรงเรียน เพิ่มเติมจากงบประมาณ 20 บาท/คน/มื้อ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ด้วยแนวคิดที่ว่าปัญหาทุพโภชนาการไม่สามารถแก้ได้ด้วยกาให้ทุนในการจัดซื้ออาหารเพียงอย่างเดียว Food4Good จึงให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหน่วยงานในชุมชน ครู ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง เพื่อให้การจัดการเรื่องโภชนาการนั้นยังคงอยู่ในชุมชน และเกิดความยั่งยืนในอนาคต

ปี 2563 เด็กไทย 1 ใน 3 หรือคิดเป็นกว่า 2.9 ล้านคน ที่กำลังเผชิญกับปัญหาทุพโภชนาการ (Health data center, 2563) ภาวะเตี้ยที่พบมากถึงร้อยละ 8.5 (มากกว่าตัวชี้วัดที่กรมอนามัยกำหนดไว้ คือไม่เกินร้อยละ 5) พบเด็กผอม ร้อยละ 8.5 และเด็กอ้วนร้อยละ 12 (ไม่ควรเกินร้อยละ 10) และยังมีอีกกว่าเด็กในชนบทมีแนวโน้มผอมและเตี้ยมากกว่าเด็กในเมืองถึง 2 เท่า และอ้วนมากกว่าเด็กในเมือง (นิภา, 2558) ทั้งนี้เกิดจากการได้รับอาหารและสารอาหารบางชนิดที่ไม่เพียงพอ เช่น ผัก ผลไม้ และบางชนิดมากเกินไป เช่น ไขมันและน้ำตาล การได้รับสารอาหารที่ไม่เหมาะสมกับวัย ส่งผลให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่ไม่เหมาะสม มีการเรียนรู้ช้า มีภูมิคุ้มกันต่ำ เจ็บป่วยง่ายและหายยาก และในอนาคตยังมีโอกาสในการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคอ้วน เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง ได้มากกว่าเด็กที่มีภาวะโภชนาการปกติ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการของเด็กมีหลายสาเหตุ ปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งก็คือ เรื่องอาหาร โดยสัดส่วนมื้ออาหารที่รับประทานที่โรงเรียนมีอยู่กลางวัน คิดเป็นถึงร้อยละ 40 ของพลังงานและสารอาหารที่เด็กนักเรียนควรได้รับใน 1 วัน (สถาบันโภชนาการ, 2555) หากโรงเรียนนั้นมีเด็กนักเรียนประจำพักนอน ซึ่งพบได้ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง บ้านนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน นักเรียนจะได้รับประทานอาหารทั้ง 3 มื้อที่โรงเรียน ดังนั้นอาหารที่โรงเรียนจัดให้จึงเป็นส่วนสำคัญการเจริญเติบโตของเด็กนักเรียนเป็นอย่างมาก ปัจจุบันนักเรียนระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาได้รับเงินสนับสนุนค่าอาหารกลางวันจากกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในอัตรา 20 บาท/คน/มื้อ และนมโรงเรียนจากโครงการนมโรงเรียนซึ่งได้รับงบประมาณต่างหาก หากจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วหลายโรงเรียนสามารถจัดบริการอาหารได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามยังมีอีกหลายโรงเรียนที่งบประมาณ 20 บาท/คน/มื้อ ไม่เพียงพอ เช่น โรงเรียนประถมขยายโอกาสที่มีเด็กนักเรียนชั้นมัธยมต้นซึ่งไม่ได้รับงบประมาณอุดหนุน

ค่าอาหารกลางวัน แต่โรงเรียนก็มีการจัดสรรอาหารกลางวันให้กับเด็กทุกคนได้รับประทาน ในขณะที่โรงเรียนที่อยู่บนพื้นที่สูง การเดินทางยากลำบากและห่างไกลจากแหล่งอาหาร จะมีต้นทุนค่าขนส่งและการเก็บรักษาอาหารสูงกว่าโรงเรียนพื้นราบค่อนข้างมาก บางโรงเรียนเมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าอาหารรายหัวแล้ว เหลือเป็นค่าวัตถุดิบอาหารไม่ถึง 11 บาท ซึ่งเป็นไปได้ยากในการจัดอาหารให้ได้สารอาหารเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่ถึง 50 คน มักจะมีปัญหาในการจัดการอาหารด้านงบประมาณ เนื่องจากโรงเรียนจะมีต้นทุนคงที่ในการจัดการอาหารเป็นสัดส่วนที่มากเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ได้รับ

ด้วยเหตุนี้ Food4Good ได้เล็งเห็นช่องทางที่จะสามารถช่วยเติมเต็มโรงเรียน ให้สามารถจัดการอาหารในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ทำการระดมทุนเพื่อช่วยอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนที่มีปัญหาด้านการจัดการงบประมาณดังกล่าวในข้างต้น อย่างไรก็ตามการสนับสนุนงบประมาณเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอให้โรงเรียนจัดบริการอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ Food4Good จึงมุ่งพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกลไกการพัฒนาระบบอาหารในโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดอาหารที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอให้กับนักเรียนได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการให้กับนักเรียนและชุมชน ให้มีความตระหนักในความสำคัญของโภชนาการและมีทัศนคติที่ดีต่ออาหาร และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ จึงสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายของคนในชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ ช่วยกันดูแลและสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง แม้ในวันที่ Food4Good ถอนตัวจากพื้นที่แล้ว

ปัจจุบัน มีโรงเรียนในเครือข่าย Food4Good 21 โรงเรียน ใน 6 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก ลำปาง กาฬสินธุ์ และสกลนคร ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพอาหารในโรงเรียนร่วมกันมานานกว่า 4 ปี และเห็นผลลัพธ์จากการทำงานหนักของโรงเรียนอย่างชัดเจนว่า โรงเรียนสามารถจัดการอาหารได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการก็ลดลงจากก่อนเข้าร่วมโครงการ และมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลลัพธ์นี้ได้ขยายไปยังพื้นที่อื่นๆ ด้วย Food4Good จึงมีแผนในการขยายพื้นที่การดำเนินงานไปทั่วประเทศ เพื่อเร่งมือในการขจัดปัญหาภาวะทุพโภชนาการให้หมดไปจากประเทศไทย ตามเป้าหมายสูงสุดของการจัดตั้งโครงการ จึงขอเชิญชวนโรงเรียนที่มีใจมุ่งมั่นในการดูแลเด็กๆ ให้มีการเจริญเติบโตสมวัยและพัฒนาการด้านอื่นๆ อย่างเต็มศักยภาพที่ได้ก็จะสามารถมีได้เข้ามาร่วมเป็นกำลังขับเคลื่อนไปด้วยกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถจัดบริการอาหารได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. เพื่อสนับสนุนให้มีโครงการเกษตรในโรงเรียนเป็นแหล่งอาหารสำรองและแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน
4. เพื่อให้มีกองทุนหมุนเวียนเพื่ออาหารและโภชนาการในโรงเรียน
5. เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ในการเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการของเด็กในโรงเรียน

ตัวชี้วัด

1. มีคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่
2. โรงเรียนสามารถวางแผนเมนูอาหารได้อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานอาหารกลางวันโรงเรียน
3. โรงเรียนสามารถจัดเสิร์ฟอาหารได้ตามความต้องการของเด็กนักเรียน
4. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการให้กับนักเรียนอย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง
5. โรงเรียนจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารและโภชนาการให้กับผู้ปกครอง อย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง
6. โรงเรียนมีการดำเนินงานโครงการเกษตรในโรงเรียน และต่อยอดไปสู่กองทุนเพื่ออาหารและโภชนาการในโรงเรียน
7. นักเรียนมีภาวะโภชนาการดีขึ้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อโรงเรียนสามารถจัดการงานอาหารและโภชนาการในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คาดว่านักเรียนจะได้รับประทานอาหารที่มีพลังงานและสารอาหารครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย ส่งผลให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการที่ดีขึ้น การทำงานเชื่อมต่อของบุคลากรจะราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เมื่อโรงเรียนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้บุคลากรทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ของครูผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เสมือนเป็นคู่มือการทำงานของบุคลากร ถึงแม้ว่ามีการเปลี่ยนถ่ายผู้รับผิดชอบงาน ก็ยังสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และท้ายสุด คือความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่จะทำให้เกิดกลไกความร่วมมือในการเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการของเด็กในโรงเรียนและชุมชน

หลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน

1. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลางและขนาดเล็ก และ/หรือมีเด็กนักเรียนพักนอน
2. มีเด็กนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการขาดมากกว่าร้อยละ 10
3. มีปัญหาเรื่องการจัดการงบประมาณอาหาร
4. มีความพร้อมในการดำเนินงานและรายงานผลความก้าวหน้าของโครงการได้อย่างต่อเนื่อง

การให้การสนับสนุน

1. สนับสนุนงบประมาณในการเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร
2. สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนการดำเนินการพัฒนางานอาหารและโภชนาการ โดยจ่ายเป็นรายเทอม เทอมละไม่เกิน 150,000 บาท (ขึ้นอยู่กับพิจารณา)

การดำเนินการของโรงเรียนเมื่อได้รับทุน

1. แต่งตั้งคณะทำงานโครงการ Food4Good เพื่อขับเคลื่อนงานอาหารและโภชนาการในโรงเรียน
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการ Food4Good ที่ดำเนินการร่วมกับทางโรงเรียน ให้กับเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ได้รับทราบ
3. แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ Food4Good โดยมีตัวแทนจาก คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการทำงานด้านอาหารและโภชนาการของเด็กนักเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่
4. ส่งตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการอาหารและโภชนาการในโรงเรียน ที่ทางโครงการ Food4Good จัดขึ้น และนำมาถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
5. ดำเนินการพัฒนางานอาหารและโภชนาการในโรงเรียน ได้แก่
 - 5.1. จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน Food4Good
 - 5.2. พัฒนาคุณภาพอาหารในโรงเรียน
 - 5.3. ทำเกษตรปลอดภัยในโรงเรียน
 - 5.4. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในงานอาหารและโภชนาการของโรงเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านอาหารและโภชนาการอย่างต่อเนื่อง
 - 5.5. จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารและโภชนาการให้กับผู้ปกครอง อย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง
 - 5.6. ใฝ่ระวังภาวะโภชนาการนักเรียนและเชื่อมโยงกับระบบบริการสุขภาพ

การติดตามการดำเนินงาน

1. ส่งรายการอาหารและรูปภาพกิจกรรมรายเดือน
2. ประชุมความก้าวหน้าการดำเนินโครงการร่วมกับ Food4Good เดือนละ 1 ครั้ง ผ่าน VDO conference หรือตามที่ Food4Good กำหนด
3. ส่งข้อมูลภาวะโภชนาการนักเรียน 2 ครั้งต่อเทอม (ต้นเทอมและปลายเทอม)
4. สรุปรายงานการดำเนินโครงการรายเทอม

ระยะเวลาการดำเนินงาน

1 – 2 ปีการศึกษา (พิจารณาต่อเนื่องเป็นรายปี)

การรับสมัคร

ส่งเอกสารการสมัครมาที่ Email: apply@food4good.or.th ตามวันเวลาที่กำหนด

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

คุณไทรรงค์ บัวสุวรรณ

Food4Good มูลนิธิยุวพัฒน์

เลขที่ 1 ฟรีเมียร์คอร์ปอเรทพาร์ค ซอยฟรีเมียร์ 2 ถนนศรีนครินทร์

แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250

โทร 0-2301-1149, 06-3686-0327